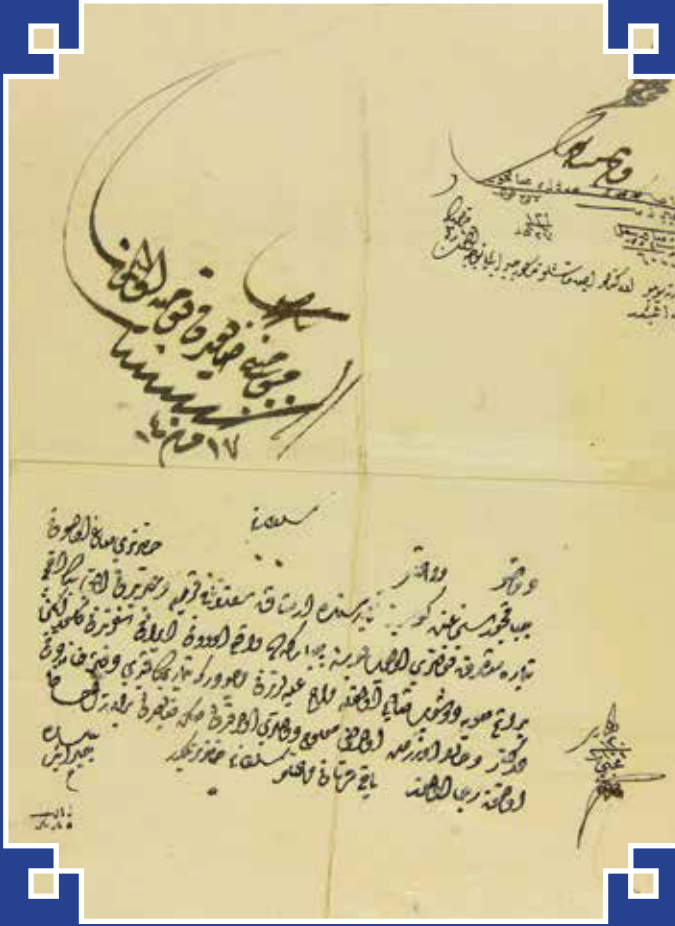

BİNGÖL ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

THE JOURNAL OF BINGOL STUDIES

BİNGÖL ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
THE JOURNAL OF BINGOL STUDIES

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Yıl / Year: 3 Cilt / Volume: 3 Sayı / Issue: 2
Ocak / January 2017

BİNGÖL ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
THE JOURNAL OF BINGOL STUDIES

Yıl / Year: 3 Cilt / Volume: 3 Sayı / Issue: 2
Ocak / January 2017

Onursal Editör / Honorary Editor
Prof.Dr. İbrahim ÇAPAK

Editör / Editor
Prof.Dr. Orhan BAŞARAN

Editör Yrd. / Co-Editor
Prof.Dr. Abdulkaki ÇETİN – Yrd.Doç.Dr. Ömer TOKUŞ – Yrd.Doç.Dr. İsmail NARİN

Sayı Editörü / Editor of Issue
Yrd.Doç.Dr. Ömer TOKUŞ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Responsible Editor
Müslim AYYILDIZ

Tanıtım ve Halkla İlişkiler Müdürü / Advertising and Public Relations Manager
M. Emin YETİŞİR

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof.Dr. Abdullah BAYRAM (Nişantaşı Ünv.), Prof.Dr. Hüseyin Hüsnü GÜNDÜZ (İstanbul Yeni Yüzyıl Ünv.),
Prof.Dr. İbrahim ÇAPAK (İstanbul Ünv./ Bingöl Ünv.), Prof.Dr. Mehmet BARCA (Ankara Sosyal Bilimler Ünv.),
Prof.Dr. Mehmet Mahfuz SÖYLEMEZ (İstanbul Ünv.),
Doç.Dr. Abdulmuttalip ARPA (İstanbul Sabahattin Zaim Ünv.), Yrd.Doç.Dr. Abdulkhakim BEKİ (İstanbul Ünv.),
Yrd.Doç.Dr. Bilal BAĞIŞ (Bingöl Ünv.), Yrd.Doç.Dr. İsmail NARİN (Bingöl Ünv.),
Dr. Adil BOR (DİB Haseki Eğitim Merkezi).

Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof.Dr. Abdulkaki ÇETİN (Bingöl Ünv.), Prof.Dr. Abdullah ÇELİK (Harran Ünv.),
Prof.Dr. Abdullah DİKEN (Konya Necmettin Erbakan Ünv.), Prof.Dr. Ahmet GÜRBÜZ (Bingöl Ünv.),
Prof.Dr. Cemalettin ERDEMCİ (Siirt Ünv.), Prof.Dr. Eşref TAŞ (Siirt Ünv.),
Prof.Dr. Gıyasettin ARSLAN (Fırat Ünv.), Prof.Dr. H. İbrahim BULUT (İstanbul Ünv.),
Prof.Dr. Hikmet TAN (Bingöl Ünv.), Prof.Dr. Hüseyin HANSU (İstanbul Ünv.),
Prof.Dr. İbrahim ÇAPAK (İstanbul Ünv./ Bingöl Ünv.), Prof.Dr. Mehmet BARCA (Ankara Sosyal Bilimler Ünv.),
Prof.Dr. Mehmet Mahfuz SÖYLEMEZ (İstanbul Ünv.), Prof.Dr. Muhsin HALİS (Sakarya Ünv.),
Prof.Dr. Nazım HASIRCI (Dicle Ünv.), Prof.Dr. Orhan BAŞARAN (Bingöl Ünv.),
Prof.Dr. Ramazan SOLMAZ (Bingöl Ünv.), Prof.Dr. Sahip BEROJE (Van Yüzüncü Yıl Ünv.),
Prof.Dr. Yılmaz BİNGÖL (Yıldırım Beyazıt Ünv.), Doç.Dr. Abdulkhakim KOÇIN (TBMM),
Doç.Dr. Abdullah TAŞKESEN (Sakarya Ünv./ Bingöl Ünv.), Doç.Dr. Abdunasır SÜT (Bingöl Ünv.),
Doç.Dr. Enver ARPA (Ankara Sosyal Bilimler Ünv.), Doç.Dr. Metin YİĞİT (Dicle Ünv.),
Doç.Dr. Mustafa KIRKIZ (Bingöl Ünv.), Doç.Dr. Nusrettin BOLELLİ (Bingöl Ünv.),
Doç.Dr. Vehbi TÜREL (Bingöl Ünv.), Yrd.Doç.Dr. Ahmet KAYINTU (Bingöl Ünv.),
Yrd.Doç.Dr. Bilal BAĞIŞ (Bingöl Ünv.), Yrd.Doç.Dr. İsmail NARİN (Bingöl Ünv.),
Yrd.Doç.Dr. Muhittin ÖZDEMİR (Bingöl Ünv.), Yrd.Doç.Dr. Ömer TOKUŞ (Bingöl Ünv.),
Yrd.Doç.Dr. Sezay KÜÇÜK (Sakarya Ünv.), Abdullah DEMİR (BOA).

Sayı Hakemleri / Referee Board of This Issue

Prof.Dr. Yüksel ARSLANTAŞ (Fırat Ünv.), Doç.Dr. Adem BAYAR (Amasya Ünv.),
Doç.Dr. Cihat YAŞAROĞLU (Bingöl Ünv.), Doç.Dr. Hamza ALTIN (Bingöl Ünv.),
Doç.Dr. Mehmet Ali YILDIRIM (Kilis 7 Aralık Ünv.), Yrd.Doç.Dr. Abdülaziz KARDAS (Van Yüzüncü Yıl Ünv.),
Yrd.Doç.Dr. Ahmet GÖKÇEN (Muş Alparslan Ünv.), Yrd.Doç.Dr. Bedreddin BASUGUY (Bingöl Ünv.),
Yrd.Doç.Dr. Ebru ÇOBAN (Bingöl Ünv.), Yrd.Doç.Dr. Erkan AVŞAR (Van Yüzüncü Yıl Ünv.),
Yrd.Doç.Dr. Mehmet Emin BARS (Bingöl Ünv.), Yrd.Doç.Dr. Mehmet KAYA (Bingöl Ünv.),
Yrd.Doç.Dr. Mustafa GÜNERİGÖK (Muş Alparslan Ünv.), Yrd.Doç.Dr. Naim DÖNER (Bingöl Ünv.),
Yrd.Doç.Dr. Nevzat KELEŞ (Bingöl Ünv.), Yrd.Doç.Dr. Sırrı TİRYAKİ (Bingöl Ünv.),
Yrd.Doç.Dr. Yusuf AYDOĞDU (Bingöl Ünv.).

Bingöl Araştırmaları Dergisi, yılda iki sayı olarak yayımlanan ulusal hakemli bir dergidir. Yazılarının bilimsel ve hukukî sorumluluğu yazarlarına aittir. Yayımlanan yazıların bütün yayın hakları yayıncı kuruluşa ait olup, izinsiz, kısmen veya tamamen basılamaz, çoğaltılamaz ve elektronik ortama aktarılamaz.

Bu dergi, Bingöl Üniversitesi Bingöl Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin ilmi katkısı ve Bingöl Belediye Başkanlığı'nın desteğiyle yayımlanmaktadır.

ISSN: 1309-369X

Dizgi ve İçdüzen: Ankara Dizgi Evi

Baskı: TDV Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi

Birinci Basım: Aralık 2017

Derginin Yönetim Yeri

İstiklal Mah. Mithat Paşa Cad. Ağaoglu Pasajı No:9 Kat 1/4 Ümraniye/İstanbul

e-posta: bingoldergisi@hotmail.com

İÇİNDEKİLER

TAKDİM /Yücel BARAKAZI	5
EDİTÖRDEN /Orhan BAŞARAN	7
SAYI EDİTÖRÜNDEN /Ömer Tokuş	9
Serkan ERDOĞAN	
ÇİVİ YAZILI KAYNAKLARA GÖRE ZUHMA – SUHME – SUHNE/İ	11
Ferhat APUHAN	
KIBRIS MESELESİ VE BİNGÖLLÜ KIBRIS GAZİLERİ'NİN NAZARIYLA 1974 KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI -II-	23
Nebi BUTASIM	
BİNGÖL SOLHAN İLÇESİ BOZKANAT KÖYÜ'NDE BULUNAN TARİHİ KUR'AN-I KERİM YAZMASI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	53
Yılmaz IRMAK	
BİNGÖL'DE NAZAR İNANCI VE UYGULAMALARI	65
Erol YILMAZ	
TARİHSEL SÜREÇTE BİNGÖL YEREL BASINI VE İŞLENEN BENZER PROBLEMLERE DAİR BAZI TESPİTLER (1983-2016)	79
Ebru ÇOBAN	
YEREL BASINA GÖRE 1960-1985 YILLARI ARASINDA BİNGÖL'DE YEREL SEÇİMLER	97
Besime BİLMEZ-Suna TARKOÇİN	
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİNE YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ (BİNGÖL İLİ ÖRNEĞİ)	113

KIBRIS MESELESİ VE BİNGÖLLÜ KIBRIS GAZİLERİ'NİN NAZARIYLA 1974 KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI -II-*

Ferhat APUHAN**

Özet

Kıbrıs Meselesi ve bu sorunun ortaya koyduğu neticeler, tarihimizin derinlemesine araştırılmasında en yoğunluklu ve en aksiyonlu dönemlerini teşkil etmektedir. Öyle bir mesele ki birçok devletin son yüzyıl içerisindeki açık ya da gizli emelleri hakkında malumat vermektedir. Özellikle de tarihsel bağlamda Türkiye, Yunanistan ve İngiltere arasındaki siyasi, sosyal, kültürel, askeri ve dini yönleriyle derinlemesine konuları barındırmaktadır. Yunanistan'ın geçmişinden gelen büyük düşünce anlayışı, İngiltere'nin XX. Yüzyılda çizdiği portre ve sömürgecilik niyeti ile girdiği coğrafyaları sorunlar yumağına dönüştürmesi, Türkiye'nin de bu anlayış ve tutum karşısında, tarihi ile olan bağı koparmayacak şekilde tavır sergilemesi, Kıbrıs Adası'nda önemli gelişmelerin sahnelenmesine neden olmuştur. Bu önemli gelişmeler arasında; Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlama hedefi, İngiltere'nin gizli den gizliye Rumlar lehine takındığı tarafgirlik ve Türkiye tarafından gerçekleştirilen Kıbrıs Barış Harekâtı yer almaktadır. Özellikle de Kıbrıs Barış Harekâtı öncesinde Ada'da Müslüman Türklere yönelik uygulanan baskı, şiddet ve katliamlar, tarihimizin kayıtlı arşiv belgelerine yansımakta, aynı zamanda birebir şahitleri de aramızda yaşamaktadır. Bu şahitliği yapan Bingöllü Kıbrıs Gazileri'nin yaşadıklarından ve izlenimlerinden aktardıkları, günümüz dünyasına ve insanlığına meseleyi kavrama açısından önemli hizmetler sunmaktadır. Bu hizmetler arasında Enosis'i bilme, Akritas'ı hatırlama, Eoka'yı tanıma ve buna karşılık, sabır, umut ve kahramanlık gibi hasletlere şahitlik etmeler, en mühimleri arasında yerini almıştır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Gazi, Barış, Harekât, Ada, Sömürgecilik, Sorun

CYPRUS PROBLEM AND 1974 CYPRUS PEACE OPERATION WITH THE WITNESS OF BINGOL'S VETERAN OF CYPRUS -II-

Abstract

The results of this problem and the Cyprus issue, the most intensive exploration in depth of our history and constitutes the most action-packed periods. During the last century, many state that is-

* Bu makale Ferhat Apuhan'ın *1974 Kıbrıs Barış Harekâtı ve Bingöllü Kıbrıs Gazileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2017) isimli çalışmasından yararlanılarak oluşturulmuştur.

** Öğretmen, Bingöl-Genç Anadolu Lisesi (tah-ref@hotmail.com).

sues open or hidden ambitions within the as external links. Turkey, Greece and Britain, especially historical context, political, social, cultural, military, and religious aspects of in-depth topics. Greece's history of Britain's big thoughts from the XX. Portrait drawn by the century and colonialism enters the circle of problems of geography with the intention of conversion, that of understanding and attitudes across Turkey, with the date on the island of Cyprus, exhibit of attitude in a way that won't break the important developments in the revival. Among these important developments; Cyprus Greece secretly to binding target, England's Greeks in favor of the parties and the Cyprus Peace Operation performed by Turkey. Especially prior to the Cyprus Peace Operation in the island's Muslim oppression, violence and massacres against Turks, registered archive documents our history reflects, at the same time, one to witness with us. That's what makes this testimony and from the Veterans of Cyprus, John transferred to today's world and humanity issue, in terms of the important services the grip. These services include Enosis's remembrance, without knowing, then recognition, and Akritas contrast Eoka, patience, hope and heroism to testify to such qualities, the most important include.

Keywords: Cyprus, Gazi, Peace, Operation, Island, Colonialism, Problem

Giriş

Makalenin birinci bölümünde Kıbrıs Meselesi'nin tarihi gelişimi ve 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'na giden süreç ile harekât içerisinde yer alan Bingöllü bazı gazilerin yaşantılarına değinilmiştir.

Makalenin bu bölümünde ise Bingöl Muharib Gaziler Derneği'nin arşiv belgelerinde isimleri yer almayan Solhan ve Karlıova ilçeleri nüfuslarına kayıtlı gazilerin de yer aldıkları tablolara yer verilmiş, bunun yanında gaziler ile yapılan mülakatlar çerçevesinde aktarımlarda bulunulmuştur.

Kıbrıs Barış Harekâtı gazilerinin önem atfettikleri konum üzerine, harekât öncesinde yaşanan katliam karşısında dünya Müslümanlarının izlenimlerini ve gösterdikleri reaksiyon muvacehesinde Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi ve Milli Kütüphanede bulunan basılı arşiv belgelerinden de yararlanılmıştır. Bu arşiv belgelerinde yer alan bilgilerin nazarlara arz edilmesi, meselenin tarihsel arka planının da ne kadar önemli olduğunu açığa çıkarması bakımından önemlidir.

Dünya üzerinde bitmek bilmeyen sorunlar ve bu sorunlar yumağının oluşturduğu rahatsızlıklar, sıkıntılar ve olumsuzlukların birbirlerine olan

benzerliği ve aralarındaki bağlarını ortaya çıkarmak açısından da Kıbrıs Meselesi bir prototip mesabesinde. Bu gün dünyanın değişik merkezlerinde olan sorunların benzerini, Kıbrıs'taki Müslüman Türkler de yıllarca yaşamıştır. Kıbrıs Adası, Müslüman Türklere yönelik asimilasyonun, zorunlu göçün, işkencelerin ve katliamın uygulandığı merkez olmuştur.

Kıbrıs Adası'nda yaşatılan olumsuzluklar karşısında başlatılan Kıbrıs Barış Harekâtı, XX. yüzyılın en önemli gelişmeleri arasındadır. Aynı zamanda yüzyıllarca süren bir düşüncüyü yani Megali İdea'yı sekteye uğratmış, uzun süredir zulüm altında olan mazlum ve mağdur bir halkı, Enosisçi Rumların mezaliminden kurtarmıştır. Bununla birlikte kapalı kapılar arkasında oynanmak istenen ve Megali İdea doğrultusunda Kıbrıs'ı adım adım Rumlara bırakmayı hedefleyen bir oyunu bozmuştur. İşte böylesine bir görevi ifa eden Kıbrıs Barış Harekâtı ve harekât içerisinde yer alan gazilerin hatıralarını, yaşantılarını tarihe kaydetmek önemli bir görev olarak telaki edilmiştir. Bu anlayış ve idrak içerisinde tüm Bingöllü Kıbrıs Gazileri'ne ulaşmayı hedeflemiş olsak da bunu gerçekleştirmenin zorluğu mevcut imkânlar dairesinde ortaya çıkmıştır. Ancak, harekât içerisinde yer alan gazilerin tamamının isim listesine ulaşabilme hedefini başarıldığını söylemek mümkündür. İçlerinde Bingöl'den göç edenler, vefat edenler ve adreslerine ulaşmakta veya iletişime geçmekte zorlandığımız gaziler de olmuştur.

Bu bölüm de ağırlıklı olarak kendileri ile görüşme yaptığımız Kıbrıs Barış Harekâtı Bingöllü Kıbrıs Gazileri'nin anlatımları istikametindeki aktarımlarından oluşmaktadır. Ayrıca harekât esnasında yaşanan önemli ve ilgi çekici konulara da değinilmiştir. Tarihimizin mühim anlarından birine şahitlik eden Kıbrıs Barış Harekâtı ve Gazileri'ni unutmamak adına nazarlara sunulan bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Hedeflenen bu düşünce çerçevesinde Bingöllü Kıbrıs Gazileri'nin hatırlarını anmaktır. Makalenin ikinci bölümü olan bu çalışma, tablolardan, arşiv belgelerinden, dönemin gazetelerinden ve gazilerin mülakatlarından faydalanılarak kaleme alınmıştır.

1. Dönemin Belgelerine Yansıyan Kıbrıs Meselesi

Dönemin belgelerine bakıldığında Kıbrıs Meselesi'nin ne kadar mühim bir konum teşkil ettiğine ve ne tür yansımalara yol açtığına şahitlik etmektedir. Belgelerin yoğunluğunu göz önüne alma yerine, emsal niteliğindeki belgelere baktığımızda, Kıbrıs Barış Harekâtı'na giden yolu anlamak ve yaşananları kavramak açısından önemli işaretleri ortaya çıkarmaktadır.

1963 sonlarında gerçekleşen katliam ve ardından meydana gelen uluslararası gelişmeler, 1967'de yeniden başlayan baskılar hareketin kapısını

aralamış ve 1974'teki fiili müdahalelerle Barış Harekatı'nın gerçekleşmesini zorunlu kılmıştır.

1963 Aralık'ında yapılan Kanlı Noel Baskını ve yayılan katliam Kıbrıslı Müslüman Türkleri son derece zor durumda bırakmıştır. Bu zorluk karşısında sadece Türkiye değil, Avrupa'da yaşayan Müslümanlar da sessiz kalmamış, Türkiye'nin yanında yer aldıklarını, Kıbrıs'ta şehit edilenler adına mevlit okuttuklarını, dönemin Başbakanı İsmet İnönü'ye de bildirmişlerdir. Münih merkezli Batı Müslümanlar Cemiyeti adıyla gönderilen bildiriye, Müslüman ahalinin nerede olursa olsun, Kıbrıs'ta yaşanan mezalime karşı olan duyarlılığını göstermesi bakımından önem teşkil etmektedir.¹

Kıbrıs'ta, Rumların Türklere saldırıları 1963'ün sonlarında şiddetli bir şekilde başlamış, bu saldırıların devam etmesi üzerine Türkiye 15 Şubat'ta, Kıbrıs'a müdahalede bulunmayı düşünmüştü. Bu ise krizi daha da şiddetlendireceği için, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi meseleye el koymuştur. BM Güvenlik Konseyi 4 Mart 1964'de sekiz maddelik bir karar almıştır. Kararlarda, gerek ilgili devletlerden, gerek Türk ve Rum toplumlarından, barış, huzur ve sükûnu bozacak hareketlerden kaçınmaları istenirken, barış ve sükûnet ortamını sağlamak üzere, bir barış gücünün kurulmasını kararlaştırmıştır.

Bu tarihlerde, Emniyet Genel Müdürlüğü de Kıbrıs'taki gelişmeler hakkında, geniş bir rapor hazırlamıştır. Emniyet Müdürlüğü'nün önemli işler başlığı altında hazırladığı raporda, BM Genel Sekreteri U. Tant'ın başkanlığında başlayan görüşmelerde İngiliz ve Rum kesiminin görüşlerine yer vermiş, netice olarak da İngilizlerin Ada'ya kuvvet gönderme taraftarı olduğunu, Rumların ise daha önceki antlaşmaların yürürlükten kaldırılmasına yönelik görüş belirttiklerini vurgulamıştır. Rueters Haber Ajansı'na dayandırılan habere göre de Genel Kurul'da, ABD ve SSCB temsilcilerinin de söz alacaklarını, ancak görüşmelerden olumlu netice alma ihtimalinin de zayıf olduğuna değinilmiştir.²

1967'de Yunanistan'daki hükümet değişikliği, Kıbrıs'a da yansımaları göstermiş ve yeniden şiddet olayları başlamıştır. Türkiye ile Yunanistan arasında gerçekleşen görüşmelerde bir netice alınamayınca, Yunanistan Ada'ya askeri yığınaklar yapmış, bunun neticesinde Türkiye müdahale kararı almış ve meclisten onay ile yetkiyi de eline almıştır. Ancak 1964'te olduğu gibi, devreye yine ABD girmiş, Türkiye'nin bu olası harekâtını engelleme yoluna git-

1 Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Cumhuriyet Arşivi, 030.01..64.394.1

2 BCA, 030.01.71.452.4. Emniyet Genel Müdürlüğü Önemli İşler Daire Başkanlığı'nın Kıbrıs Meselesi'nde Son Gelişmeler Başlıklı Raporu. Apuhan, 49.

miştir. 1967'deki bu gelişmeler, Türkiye'nin gerekli ihtiyaçlarını tamamlama ve yeni bir saldırı ihtimaline karşı teyakkuza geçmesini sağlamıştır. Nitekim dönemin Başbakanı Süleyman Demirel, Gazeteci Mehmet Ali Birand'a verdiği bir röportajda bu konulara temas etmiştir.³

1974'e gelindiğinde, Yunanistan'ın yeniden Kıbrıs üzerindeki emellerine ulaşmak için harekete geçip darbe yaptırması, bardağı taşıran son damla olmuştur. Türkiye, gerçekleşen darbe üzerine 17 Kasım 1967'de TBMM'nin 432 üyesi tarafından kabul edilen teskere⁴ ile Kıbrıs'a çıkarma yapma kararı alınmış ve yüzyılın önemli gelişmeleri arasında yer alan Kıbrıs Barış Harekâtı başlatılarak, askeri açısından kısa süre içerisinde de neticelenmiştir. Etkileri üzerinde halen konuşulan ve tarihe kaydedilen bir gelişme olarak anılmıştır.

2. Bingöl Muharib Gaziler Derneği Arşivinde Yer Almayan Ancak Derneğe Üye Olan Bingöllü Kıbrıs Gazileri

Bingöl Muharib Gaziler Derneği Arşivi'nde yer almayan gaziler Solhan ve Karlıova ilçeleri nüfusuna kayıtlı gaziler olmuştur. Ancak bu iki ilçenin gazileri de Muharib Gaziler Derneği'ne kayıtlıdır. Fakat o dönem kayıtların tutulduğu askerlik şubelerinin muhtelifliğinden kaynaklı olacak ki derneğin arşivinde yer almamıştır. Bingöl Muharib Gaziler Derneği Başkanı ile yapılan görüşmeler neticesinde ve de BİŞHAK'a yapılan başvuruların sonucunda isimlerine ulaştığım gaziler aşağıda tablolar şeklinde verilmiştir.

TABLO-1. Gazi Mehmet Arlı ve Muharib Gaziler Derneği Başkanı Ziya Yener ile yapılan görüşme neticesinde isimlerine ulaşılan Karlıova ilçesine kayıtlı Kıbrıs Gazileri⁵

Mehmet ARLI	Kıbrıs Gazisi	Karlıova
Mustafa ÖZYILDIRIM	Kıbrıs Gazisi	Karlıova
Aydın TİMURÖĞLU	Kıbrıs Gazisi	Karlıova
Ahmet ATEŞ	Kıbrıs Gazisi	Karlıova
Filit Çelik	Kıbrıs Gazisi	Karlıova
Zeki HASTÜRK	Kıbrıs Gazisi	Karlıova

3 Mehmet Ali Birand, *Kıbrıs'ın Elli Yılı*, Belgefilm.

4 BCA, 030.02.317.47.8. ve 19.11.1967 tarihli Bakanlar Kurulu Kararnamesi. BCA, 030.01..16.89.10.

5 Bingöl Muharib Gaziler Derneği Başkanı Ziya Yener ile 20.12.2015 tarihinde yaptığımız görüşmelere binaen 15.01.2016 tarihinde Muharib Gaziler Derneği'ne üye olan ve Karlıova nüfusuna kayıtlı Gazi Mehmet Arlı ile 15.01.2016 tarihinde yapılan görüşmeler neticesinde isimlerine ulaşılan Bingöl Karlıova ilçesi Kıbrıs Gazileri listesidir. Ziya Yener, "bu isimler askerlik şubesinde aldığım isim listesinde adları yer almasa da derneğimize üye Kıbrıs Gazileri olduğunu" söylemiştir.

Şahap ÖVER	Kıbrıs Gazisi	Karlıova
M.Hadi ARAS	Kıbrıs Gazisi	Karlıova
Süleyman ARAS	Kıbrıs Gazisi	Karlıova
Abdullah ŞENGÜL	Kıbrıs Gazisi	Karlıova
Filit ÇELİK	Kıbrıs Gazisi	Karlıova
Zeki BORAN	Kıbrıs Gazisi	Karlıova
Halil HALİS	Kıbrıs Gazisi	Karlıova
Zeki TAŞTAN	Kıbrıs Gazisi	Karlıova

TABLO-2. Bingöl Muharib Gaziler Derneği Başkanı Ziya Yener ile yapılan görüşme neticesinde Bingöl Solhan ilçesi nüfusuna kayıtlı Kıbrıs Gazileri de aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.⁶

Ekrem GÜNEY	Kıbrıs Gazisi	Solhan
Haydar ÖZEL	Kıbrıs Gazisi	Solhan
Aladdin BİLGİN	Kıbrıs Gazisi	Solhan
Sadık MAKTA	Kıbrıs Gazisi	Solhan
İbrahim ARI	Kıbrıs Gazisi	Solhan
Ahmet YABİN	Kıbrıs Gazisi	Solhan
Hüsnü ÇİFTÇİ	Kıbrıs Gazisi	Solhan

TABLO-3. BİŞHAK Arşivi'nden Alınan Bingöllü Kıbrıs Gazileri Listesi⁷

Musa BUDRAÇ	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
M.Rıza BUDAK	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Gıyasettin KIZIL	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Selahattin BUĞU	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Saim BAYSUNGUR	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Ahmet BAKIR	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Abdullah KAYDUL	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Mehdin KONGUR	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Kazım SUDAN	Kıbrıs Gazisi	Bingöl

6 Bingöl Solhan ilçesinde ikamet eden Kıbrıs Gazileri'nden iletişime geçebildiğim gazilerimizden biri ile görüşme talebinde bulundum. Kaç kez bunu denememe rağmen bir türlü kendileri ile görüşmeyi başaramadım. Bu isim listesi de Bingöl Muharib Gaziler Derneği Başkanı Ziya Yener ile değişik zaman dilimlerinde yaptığım görüşmeler neticesinde ulaştım. Mevcut isim listesi askerlik şubesinden alınan isim listesinde adları olmayan, ancak Muharib Gaziler Derneği'ne üye Solhan nüfusuna kayıtlı Kıbrıs Gazileri'dir. 30.03..2016'da Dernek başkanı Ziya Yener ile yaptığım görüşme.

7 BİŞHAK'a yaptığım başvuru neticesinde arşivlerinde yer alan Bingöllü Kıbrıs gazilerinin isim listesidir. Listede yer alanlardan Ahmet Kurtaran ve Ekrem Günay hariç diğerlerinin tamamı Bingöl Muharib Gaziler Derneği'nden aldığım listede de kayıtlı gazilerdir.

Ahmet PEKÇETİN	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Kadir KOVAYTAN	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
A.Kadir ERTOĞAN	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Celalettin BUDANCİR	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Muhyettin ÇAPARLAR	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Haydar ALPAGU	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Enver BARUT	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Ahmet KURTARAN	Kıbrıs Gazisi	Belirtilmemiştir.
Ekrem GÜNAY	Kıbrıs Gazisi	Solhan
Halil BAYRAM	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Mehmet ARLI	Kıbrıs Gazisi	Karlıova
Yusuf SEZGİN	Kıbrıs Gazisi	Bingöl
Remzi TARHAN	Kıbrıs Gazisi	Bingöl

Bu üç tabloyu değerlendirirken ortak isimlerin yoğunlukta olduğu gibi farklı isimlerle de karşılaşılmaktadır. Üçüncü tablodaki hemen hemen bütün gaziler Bingöl Muharib Gaziler Derneği'nin arşivinde de yer almaktadır. Ancak, tablo-3'teki Ahmet Kurtaran adındaki Kıbrıs Gazisi, sadece BİŞHAK arşivinde yer alan gazilerdendir.

Bingöllü Kıbrıs Gazileri'nden adreslerine, iletişim bilgilerine ulaşabildiklerimiz ile görüşmeler yapmaya çalıştık. Bingöl merkez ve köylerinde ikamet edenler olduğu gibi önceden Bingöl'den başka şehirlere göç edip oralara yerleşenler de olmuştur. Ayrıca gaziler arasında vefat edenler de mevcuttur. Gazi Remzi Tarhan, Gazi Ziya Alakuştekin ve Gazi Gıyasettin Demir vefat eden gazilerdendir. Kendilerine ulaşamadığımız ve şehirden göç edenleri de göz önüne aldığımızda görüşmekte zorlandığımız birçok gazimiz de bulunmaktadır.

Bingöllü Kıbrıs Gazileri ile Kıbrıs Barış Harekâtı esnasında neler yaşadığını ve neler yaşadıklarını, kendi tanıklıklarından dinlemek, öğrenmek ve onları kaydetmek amacıyla gerçekleştirdiğimiz mülakatlar kaynak kabul edilerek, bilgiler aşağıya aktarılmıştır.

3. Bingöllü Kıbrıs Gazileri İle Yapılan Görüşmeler

3.1. Gazi Ramazan ÇIKARAY

1953 Karakoçan doğumlu olan Ramazan Çıkaray 1965 yılından beri Bingöl'de ikamet etmektedir. Askerliğinin acemi birliğini Isparta'da ifa eden gazi, acemi birliğinden sonra, usta birliği için Ankara'ya geçmiştir. Bir süre orada

askerlik yaptıktan sonra İkinci Kıbrıs Barış Harekâtı başlayınca, o da harekâtın içerisinde yerini almıştır.

Kıbrıs Barış Harekâtı esnasında yaşadıkları ve harekât hakkındaki değerlendirmelerini şöyle aktarmıştır: “O zamanlarda radyolar mevcuttu. İnsanlar radyolar aracılığıyla haberdar oluyorlardı. Ben de, bizim subaylar ve usta birliğini yaptığım Ankara’dan askerler Birinci Kıbrıs Barış Harekâtı’na katılmışlardı. Subaylarımızdan ve askerlerimizden bir bölümü yaralandıkları için, onları Türkiye’ye getirmişlerdi. Onlar geri gelince, 28. Tümen olarak ikinci harekâta biz de katıldık.

Kıbrıs’a Girne’den giriş yaptık. Bizden önceki birinci harekâta Lefkoşa taraflarındaki dağlara o kadar çok bombardıman yapılmıştı ki dağlar simsiyah olmuştu. Biz gitmeden önce bu bölgede şiddetli bir çatışma yaşanmıştı.⁸Girne bölgesinde yedi katlı bir mevzi vardı, sadece onu bize gösterdiler. Ardından bekletilmeden hemen Gönyeli Köyü’ne götürüldük. Burada mola vererek bir gece dinlendik. İkinci molamızı da ileride bir yerde verdik. Çok sıcaktı. Su sıkıntısı vardı.

Sadece ikinci harekâta katıldım. 28. Tümen içerisinde 4. Bataryada görev aldım. Bataryamızın mevcudu 63 kişiydi. Zırhlı birliklerdik, biz de piyade yoktu. Harekat saat 05:30’da başladı ve toplam üç gün sürdü. Üç günden sonra ateşkes ilan edildi ve çarpışma da son buldu.

O dönemde şimdiki gibi bolluk içerisinde yaşanılmıyordu. Savaşın getirdiği sıkıntıların yanında su ve yemek konusunda da zorluklar yaşandı. Özellikle çok sıcak olması ve su ihtiyacı olumsuzlukların başında geliyordu.

Oradaki Kıbrıs Türk halkı büyük sıkıntılar yaşamıştı. Bizim gördüğümüz küçükük mücahit çocuklar, mevzilerde silahlanmışlardı. Onlarla konuştuğumuz zaman, Rumların gelip köylerini bastıklarını, kendilerine zulmettiklerini, kimilerini katlettiklerini anlatıyorlardı. Rum tarafından esir olarak aldıklarımızın genellikle fakir olduklarına şahid olmuşum. Zenginleri veya ileri gelenleri hepsi kaçmıştı.

Savaşta en büyük avantajımız hava üstünlüğüydü. Uçaklarımızın etkisiyle kısa sürede mesafe kat etmiştik. Rumların ise ne bir uçağı vardı ne de biz öyle bir şey gördük. Uçakların havadan bombardımanı ve karadan da hücum edilmesi başarıyı getirmişti.

8 Gazi Ramazan Çıkaray, Harekât esnasında yaşadıklarını kendileri ile 04.04.2016 tarihinde yaptığımız görüşmelerde anlatmıştır. Burada bahsettiği dağlar Beşparmak Dağları’dır. Ayrıca havanın sıcak olmasından dolayı da sıkıntıların yaşandığını aktarmıştır. Gazi Ramazan Çıkaray’ın bulunduğu Rum mevzileri muhtelif gaziler tarafından da dile getirilmiştir. Kat kat mevzilerin varlığı, mevziler üzerinde bir boy otların bitmesi, Rumların çok önceden hazırlık yaptıklarını gösterdiğini belirtmiştir. Mevzilere bakıldığında, Ada’yı hâkimiyetlerine almaya çalıştıkları günden beri çabaladıklarını göstermektedir.

Harekâttan sonra da yaklaşık dokuz ay kadar Ada'da kaldım. Terhisin ardından da memleketime döndüm.”

3.2. Gazi Halil BAYRAM

1954 Bingöl doğumlu olan Gazi Halil Bayram, askerliğinin acemi birliği görevini Antalya'da yerine getirmiştir. Usta birliğinde de Gaziantep'e düşmüştür. Gaziantep'te askerlik görevini ifa ederken, ilk anlarda bazı hazırlıkların yapıldığını, ancak kesin olarak neden bu hazırlıklara başlandığını çıkaramamıştır. Aniden gelen emrin, Kıbrıs'a bir sefer düzenleneceğine dair olduğunu gözlemlemiştir. Hemen hazırlıklara başlanıp yola koyulmuştu. Gazi Halil Bayram, yolculuk ve harekât esnasında karşılaştıklarını aynen aşağıda anlatmıştır:

“Gaziantep'ten Adana'ya, oradan da Mersin'e geldik. Oraya gelene kadar, yol kenarında, vatandaşlarımızın askerleri heyecan içerisinde seyretmeleri, Mehmetçiğe ikram için ellerinde poşetlerle gelmeleri, bizlere dua etmeleri, son derece güzel bir görüntüyü oluşturmaktaydı. Böylesi anlarda, Türk halkı son derece duyarlı olmuştur.

Mersin'de de son hazırlıklar yapıldıktan sonra, Kıbrıs'a intikal başladı. Kıbrıs'a çıkarma yaptığımız Girne'deki boğaz, Rumların asla beklemedikleri bir gelişme idi. Rumlar bunu hayal bile etmemiştir. Tarih bile bunu böyle yazmaktadır. Öyle bir yerden çıkarma yapıldı ki Rumlar şaşır kalmıştı. Rumlar, başka bir yerden çıkarma yapılacağını düşünmekteydi.⁹

Kıbrıs'a zırhlı birlikler içerisinde görev aldım. Kıbrıs'a vardığımızda Girne, bizden önce varan birlik tarafından alınmıştı. Leşkoşa'ya üç veya beş kilometre yaklaştığımızda birbirimizden ayrıldık. Bizim birlik, Mağosa'ya yöneldi. Leşke, Omorfo ve en son olarak da Değirmenli Köyü'ne vardık. Orada mola verdik. Bize yirmi dakika daha müsaade edilseydi, Leşkoşa'nın tamamı bizim kontrolümüze geçmiş olacaktı.

Rumların mevzilerine bakıldığında aslında çok önceden hazırlıklar, yaptıklarını görebiliyorduk. Karşılaştığımız mevziler, çok katlı ve bunun yanında üzerine toprak serilmiş bir şekilde bir kısmı gizlenilmişti.”¹⁰

9 Gazi Halil Bayram ile yapılan görüşmede değindikleri bu mevzu son derece önemlidir. Gerçekten de nakliye gemilerinin yüklerini boşaltacağı iskelesi olan şehir yerine, Girne gibi iskelesi olmayan bir yerden çıkarma yapılması, Rumlar için sürpriz veya ters köşeye yatırıncı bir gelişme olmuştur. O kadar zırhlı birlik, tanklar ancak bir iskeleden karaya sevk edilebilirdi. Kıbrıs Barış Harekâtı, karaya iskele olmadan bile askerlerle birlikte zırhlı araçların da sevk olunabileceğini göstermiştir. 10.05.2016 tarihinde Gazi Halil Bayram ile görüşme yapılmıştır.

10 Gazi Halil Bayram ile yaptığımız görüşmelerde Rumların mezaliminden bahsederken özellikle de Türk silahlı Kuvvetleri'nin müdahalesinden önce Kıbrıs Müslüman halkının Rum çetelerden kaçarken buğday tarlalarının içine saklandıklarını, bunu bilen Rum çetelerin tar-

3.3. Gazi Saim BAYSUNGUR

Gazi Saim Baysungur, 1953 Bingöl doğumlu olup askerlik görevinin ace-mi birliğini Isparta'da yapmıştır. Usta birliğini de İskenderun-Akçay'da ifa ederken Kıbrıs Harekâtı'na katılımda bulunmuştur. Gazi, intikal ve harekât esnasında yaşadıklarını aşağıdaki gibi aktarmıştır:

"İlk olarak Mersin'e geçip bir gece çamlukta kaldık. Sonra tekrar İskenderun'a döndük. Yollardan geçerken insanların bizleri alkışladıklarını ve poşetlerle askerlere eşya getirdiklerine şahit oluyorduk. İskenderun'a döndükten sonra, oradan 37 çıkarma gemisi ile Kıbrıs'a intikal ettik. Hareket edildikten sonra elimizde mevcut bulunan Kırkkale M-1 beşli tüfekler ile savaşılmayacağı için helikopterler ile bize G-3 silahları, getirilmişti. Silahlar helikopterlerden gemilere bırakıldı. Gemilerde iken subaylar tarafından G-3'lerin nasıl kullanılacağı hakkında talimler de verildi.

Kıbrıs'a yaklaştığımızda, denizden yaklaşık elli metre yüzerek karaya çıktım. İlk çıkarmada bizim birlikten dokuz kişi şehit oldu. On yedi kişi de yaralandı. Ben de o esnada hafif şekilde yaralandım. Ağır yaralılar hemen helikopterlerle Türkiye'ye taşınmaktaydı. Yirmi beş kadar helikopter, yaralıları Türkiye'ye taşımak için çalışmaktaydı.

Çıkarma yapılan yer, Rumlar tarafından tahmin edilmemişti. İskele, Mağosa'da olduğu için Rumlar Mağosa'dan çıkarma beklemekteydi. Fakat Girne'den çıkarma yapıldı. Ada'ya çıkar çıkmaz, bir süre sonra Girne civarında mevzilendik. 1963'ten beri Rumların buralarda hazırladığı mevzilerle karşılaştık. Özellikle de Beşparmak Dağları'nda, çok katlı mevzileri bulunmaktaydı.¹¹

Hem birinci hem de ikinci harekâta katıldım. Birinci harekâtın ilk günü çetin geçti. Zeytinli Köyü'ne vardığımızda, ateşkes ilan edildi. Ateşkesten sonra, boy mevzilerini kazdık ve orada bekledik.

İkinci harekât da bir gece saat on iki de subaylarımız geldi ve sabah beşte taarruzun olacağı söylendi. Hazırlıkların yapılması ve tedbirlerin alınması yönünde telkinlerde bulunuldu. Saat beşte taarruza geçildi. Mağosa, Lefkoşa

laları tamamen ateşe vererek onları buğdaylarla birlikte yaktıklarını, oradaki mücahitlerin kendilerine bu durumu anlattıklarını söylemiştir. 10.05.2016 tarihinde kendileri ile görüşme yapılmıştır.

- 11 Gazi Saim Baysungur ile 11.05.2016 tarihinde yaptığımız görüşmede temas ettikleri çıkarma stratejisi ve Rumların çok önceden yaptıkları hazırlıklar diğer birçok gazimiz tarafından da dile getirilmiştir. İskele'nin bulunduğu Mağosa yerine, Girne'den çıkarma yapılması bir taktik olarak hafızalara kazanmış, Gazi Halil Bayram da tarihin bunu kaydettiğini vurgulamıştır. Aynı şekilde Beşparmak Dağları'ndaki Rumlara ait mevziler konusunda görüşme yaptığımız gazilerimizden birçoğu hazırlıkların çok öncelere dayandığını belirtmiştir. Gazi Saim Baysungur, Kıbrıs'a nakil olduklarında nakliye gemileri içerisinde Kırkkale tüfekleri yerine kendilerine G-3 silahlarının dağıtıldığını ve eğitiminin de orada verildiğini anlatmıştır.

alınarak, yeşil hattı bile geçtik. Mamari ve Koçina bölgelerine kadar vardık ve sonradan yapılan uyarı gereği yeşil hatta geri döndük.”

3.4. Gazi Abdullah KAYDUL

Gazi Abdullah Kaydul, 1953 Bingöl Göltepesi Köyü doğumlu olup askerlik görevinin acemi birliğini Denizli’de yerine getirmiştir. Usta birliği için de Ankara Çubuk’a geçen Gazi Abdullah Kaydul, dokuz ay boyunca Türkiye’de askerlik görevini ifa ettikten sonra, kalan on bir ayını da Kıbrıs’ta yapmıştır.¹² Bu dokuz aylık askerliğinin en önemli kısmını oluşturan Kıbrıs Barış Harekâtı esnasında yaşadıklarını da samimi bir şekilde aktarmıştır. Gazi, harekât hakkında ve başından geçenler için, şunları söylemiştir:

“Kıbrıs Barış Harekâtı’ndan ilk olarak gerçekleştirilen helikopterli eğitimler neticesinde, bir gün çalınan alarm ile haberdar oldum. Harekâtın ilk safhası benim için böyle başlamıştı. Bizim alaydan elverişli olmayan yaklaşık yirmi kişi dışında herkes katılmıştı. İlk olarak depolardan gerekli olan teçhizatı alarak otobüslerle yola koyulduk. Direkt olarak Mersin Silifke’ye geçtik.

Biz ilk birlikler olduğumuz için halkın çok fazla bir bilgisi henüz yoktu. Bizden sonra gelenlere halk yol kenarlarında onları uğurlamıştı.

Mersin’in Silifke ilçesinde sırt çantalarımızı aldılar. Çantalara isimlerimizi ve adreslerimizi yazdıktan sonra helikopterlere bindik ve Kıbrıs’a doğru nakil olduk. Kıbrıs’a varır varmaz hemen Lefkoşa’nın karşısındaki Beşparmak Dağları’na geçtik. On bir gün boyunca Beşparmak Dağları’nda kaldık. Burada her taraf yandığı için ağaçların yanık isinden olacak ki her tarafımız kapkara olmuştu. Burada kalırken bize tedbiri olarak kısıtlı yemek veriliyordu. Sonradan savaş durduktan sonra askerlere bol bol yiyecek vermeye başlandı. Birinci Harekat’ın sonlandığı anlarda, bizler kısmi eğitim de görüyorduk. Daha sonra 14 Ağustos’ta tekrar alarm çaldı ve yönümüzü Hamitköy’e aldılar. Büyük Kaymaklı Köyü Rumların elindeydi. Küçük Kaymaklı Köyü de bizim hâkimiyetimizdeydi. Bu iki köy de karşı karşıyaydı. Sabahleyin bize bir uyarı verildi. Dediler ki kesinlikle kimse kendilerini belli etmesin. Bizim uçaklarımız kalkacak. Şayet kendinizi beli ederseniz yanlışlıkla sizi bombalayabilir. Bizden size bir emir gelmedikçe mevzilerinizden ayrılmayın. Bu sırada Lefkoşa’da bir ezan okundu, peşinden Mısırlı Abdulbasit Abdussamed kaseti ile Kur’an-ı Kerim okunmaya başlandı. Saat 06:00’da uçaklar kalktı ve geniş bir alanı bombaladı. Dört beş tane uçak, Lefkoşa Şehri’nin alt kısımlarını bombalıyordu. Uçak taarruzundan sonra bize taarruz emri verildi. Ben de muhabereci olduğum

12 Gazi Abdullah Kaydul ile 27.05.2016 tarihinde görüşme yapılmıştır. Gazi Abdullah Kaydul, özellikle de Küçük Kaymaklı Köyü’ne yakın bir yerde görev yaptığı için Rumların mezalimine şahit olmuştur. 1963 yılında bu köyde büyük katliamlar ve zulümler yaşanmıştır.

için sırtımda telsiz taşıyordum. Bize ilerleyin dediler. Bu sırada şehitlerimiz de oldu. İlerledik ve uzun bir mesafe aldık. Bir kuyuya denk geldik. Kuyuda bir Rum, kuyu üzerine uçaksavar yerleştirmiş, bir urgan aracılığıyla kullanıyordu. Kuyunun içine girip urganı çekerek bu uçaksavarı kullanıyordu. Oradan bizleri tarıyordu. Daha sonra mermi değiştirirken etkisiz hale getirilmişti. Burada bizim komutanlarımızdan bir asteğmen de şehit olmuştu.”

3.5. Gazi Mehmet Rıza BUDAK

Gazi Mehmet Rıza Budak, 1953 Bingöl doğumlu olup askerlik görevini, acemi birliğini Isparta’ da, usta birliğini Kahramanmaraş’ta yapmıştır.¹³ Usta birliğini ifa ederken de Kıbrıs Barış Harekâtı’na katılmıştır. Harekâttan nasıl haberdar olduğu, o esnada nelerle karşılaştığı ve sonrasında neler yaşadıklarını kendisi anlatmaktadır:

“Kıbrıs Barış Harekâtı’na katılmadan önce komutanlarımız bir toplantı yapmışlardı. Bu toplantının sonucunda bizlere, Kıbrıs’a gideceğimizi ve amacımızın barış olduğunu söylediler. Herhangi bir yaralanma esnasında nasıl davranılacağı hakkında bilgilendirmelerde bulundular. Ayrıca yoğun bir şekilde nasihat ettiler. Sonradan gönüllü olarak kimlerin katılmak istediklerini sordular. Birkaç kişi dışında hemen hemen herkes gönüllü davrandı. Daha sonra gönüllü olanın da olmayanın da katılmak zorunda olduğu bildirildi. Ancak biz komutanlar tarafından ayrılanlar hariç, herkesin katılması hakkında emirler verildi.

*Birliğimizden askeri araçlarla Mersin’e doğru yol aldık. İkinci vakitlerin de iki arabamız çarpışmıştı. Mersin halkı askeri çok iyi karşıladı. Evlerinden yaptıkları yiyecekleri ve aldıkları çerezleri askerlere getiriyorlardı. Gençleri, askerlerin etrafını sarıp **‘siz gidin sizden sonra bizler de geleceğiz’** diyerek bizlere moral veriyorlardı. Adeta düğüne gider gibi bizleri uğurluyorlardı.*

Temmuzun yirmisinde, yirmi bire başlayan gecede gemilerle Kıbrıs’a çıkarmada bulunduk. Girne’den giriş yaptık. Karşıdan bizlere yapılan ateş sonucunda kısmen sıkıntılar yaşadık. Bizden bir gün önce harekât başlamıştı. Biz-

13 Gazi Mehmet Rıza Budak ile 19.05.2016 tarihinde yapılan görüşmede Kahramanmaraş’ta usta birliğinde askerlik görevini ifa ederken aynı zamanda hemşerisi ve akrabası olan Gazi Haydar Alpagu ile aynı yerde askerlik yaptığını, Gazi Haydar Alpagu’nun birliklerine geldiklerinde ayağında geçirdiği bir kazadan dolayı aksak olduğunu söylemiştir. Ayağının aksak olması onun harekâta katılmasına engel olmadığını, aktarmıştır. Gazi Mehmet Budak, her ikisinin de gönüllü olarak harekâta katılmak isteyenler arasında yer aldıklarını bildirmiştir. Gazi Haydar Alpagu ile 20.05.2016 tarihinde yaptığım görüşmede de kendileri Kıbrıs Barış Harekâtı’na katılmın olacağı günde, ayağının sakat olduğunu, komutanların onu götürmek istemediğini, ancak kendileri ne olursa olsun; isterse ayağım kopsun, yine de katılacağımı söyleyerek gönüllü olarak katılmada bulunduğunu, iletmiştir. Hem Gazi Haydar Alpagu ile hem de Gazi Mehmet Budak ile farklı günlerde ve farklı yerlerde yaptığım görüşmelerde ortak noktalara ve yaşanmışlıklara temas etmeleri son derece dikkate şayan ve unutulmaz olmuştur.

ler de Girne tarafında mücadele ettik. Bize kılavuz olarak verilen mücahitler vardı. Onların yol göstermeleriyle hareket ediyorduk. Birinci harekât bittikten sonra yaklaşık on altı gün sonra ikinci harekât başladı. İkinci harekât da saat 06:00'da başladı. Bizler de Lefkoşa'nın doğu taraflarına yöneldik. Burada mevzilendik. Biz piyadeler daha düz kısımlarda, komandolar da dağlık kısımda mevzilenmişti. On iki uçak, altışarlı şekilde Rum mevzilerini bombaladılar. Uçak bombardımanından sonra tank birliği gelip Rumlara karşı taarruza geçti. Sonradan da bizler hücumla geçip Rumları esir ediyorduk. Öğlen saatlerinde tekrar ateşkes ilan edildi. Bu taarruz esnasında bir arkadaşımınla önde gittiğimiz için ani bir saldırı ile karşılaşmıştık.

Bir ara üzüm yerken bir saldırı olmuştu. O sırada bizleri sıkıştırdılar. O esnada bir tanktan yardım istedik. Tankın bize yetişmesi sonucu onları o bölgeden uzaklaştırdık. Harekât esnasında Serdarlı ve Değirmenli köylerinde görev almıştım. Harekât'tan sonra da askerlik vazifemin kalan kısmını da bitirerek, memlekete döndüm.”

3.6. Gazi Fahri HAYDAROĞLU

Gazi Fahri Haydaroglu¹⁴ile Bingöl'ün Genç ilçesinde yaptığımız görüşmede, kendilerinin 1953 Bingöl Genç doğumlu olduğunu, askerliğinin acemi birliğini Isparta'da yaptıktan sonra Gaziantep'e usta birliğine gittiğini, burada askerlik görevini ifa ederken Kıbrıs Barış Harekâtı'nın başladığını, kendilerinin de buradan hazırlıklı bir şekilde Mersin'e götürüldüklerini ve Mersin'de, Kıbrıs'tan gönderilen esirler ile ilgilendiklerini aynı zamanda lojistik destek sağladıklarını ve bu alanda görev aldıklarını, aktarmıştır.

Kendilerinin Kıbrıs'a çıkarmada bulunan askerler arasında fiilen yer almadıklarını, görevlerini Mersin'de ifa ettiklerini söylemiştir. Kendilerinin de Mersin'e gittiklerinde halkın yoğun desteği ile karşılaştıklarına şahitliğini belirtmiştir.

3.7. Gazi Rahim KAYAOKAY

Gazi Rahim Kayaokay 1954 Bingöl doğumludur. Bingöl merkeze bağlı Kumgeçit Köyü nüfusuna kayıtlıdır. Askerlik görevinin acemi birliğini Burdur ve Isparta'da oradan da usta birliği için İslahiye'ye geçmiştir. İslahiye'den

14 Gazi Fahri Haydaroglu ile 20.07.2016 tarihinde görüşme yapılmıştır. Bu görüşmede şöyle bir sonuca ulaştım ki Kıbrıs Barış Harekâtı'nda yaklaşık kırk bin asker görevlendirilmiştir. Ancak belirlenen kırk bin askerin de fiilen Kıbrıs Adası'ndaki harekatta yer almadıkları değerlendirilmiştir. Askerlerden büyük bir kısmı Ada'ya varıp fiilen savaşın içerisinde yer aldığı gibi bir kısım askerlerinde Mersin İskenderun'a kadar geldikleri, ancak harekâtın da kısa sürmesi sonucu, buldukları yerlerde bir süre kalarak eski birliklerine dönmüşlerdir. Bir kısmı da buralarda kalarak gönderilen yaralıları sevk etme ve ele geçirilen Rum esirleri tutma ile vazifelendirilmiştir.

de Kıbrıs Barış Harekâtı'na katılımda bulunmuştur. Gazi Rahim Kayaokay¹⁵ ile yaptığımız görüşmede, kendilerini kısaca anlatmaları talebinde bulunduk. Bu talebe olumlu karşılık vermenin yanında, Kıbrıs Barış Harekâtı ile ilgili sorduğumuz sorulara da içten cevaplar vermiş, bu yanıtlar aynen aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

“Harekâttan sabah beş-yedi nöbetini tutarken bir arkadaşım gelip komutan seni çağırıyor, dediğinde öğrendim. Gidip teçhizatımı aldım. Ardından askeri arabalara binerek Mersin'e doğru yola koyulduk. Bir gece Mersin'de kaldık. Mersin'e giderken yol kenarlarında halk bizleri uğurluyor, her türlü yardımda bulunuyordu. Öyle bir destekte bulunuyordu ki insanın en yakını bile belki bu kadar bir ilgi gösteremezdi. Hatta bir iş adamı mıydı, kim olduğunu tam bilemediğim biri bizlere iki gün yemek ikramında da bulunmuştu. Yemekler, Mersin'in Taşkaya Kasabası'ndan geliyordu herhalde. Ondan sonra gelen gemilere binip Kıbrıs'a iki gün gecikmeli de olsa gittik.

Kıbrıs'a Girne'den giriş yaptık. Girne'de limanın biraz aşağı kısmından girişimiz oldu. Gemiler tam olarak karaya varmadan kapılarını açtı. Deniz sahile yakın kısmında suyun içine girerek karaya vardık. Oraya vardığımızda da bizden önce oraya varanlar tarafından mevziler hazırlanmış, bizler de hemen oralarda mevzilendik. Daha sonra Beşparmak Dağları tarafına geçtik. Orada top mevzilerini oluşturduk. Kendi birliklerimiz arasında mevzi değişimleri de yaşandı. Yarım saat aralıklı mevziler bulunmaktaydı. Orada birkaç gün kaldık. Oradan da Leşkoşa taraflarına geçtik. Buralarda iken bir gün saat altı buçuk civarlarında İkinci Harekat başladı. Buralarda topçu birliği olarak mevzi değişimiyle birlikte Rumlara karşı mücadele ettik. Kısa süre içerisinde Leşkoşa'nın yarısını aldık ve yeşil hat denilen yerde durduk. Biraz daha devam etseydi, Leşkoşa'nın tamamını da alabilirdik. Burada iken ateşkes gerçekleşti. Biz de Yılmaz Köyü yakınlarındaki Küre Köyü civarına geçtik ve askerlik görevimi de burada tamamladım.”

Gazi'nin başından geçen önemli bir olaya şahitliği ya da anısı sorulduğunda şöyle aktarımda bulunmuştur: *“Benim bu harekât esnasında herhangi somut bir yaralanmam olmadı. Yüzbaşının şoförünün yaralanmasına şahit oldum. Ayrıca oradaki müslüman Kıbrıslılara çok eziyet edilmişti. Gerek harekâttan önce gerek harekât esnasında esir alınan Kıbrıslı mücahidler, Rumlar tarafından hakaretlere ve zulümlere maruz bırakılmıştı.”*

Gazi Rahim Kayaokay'ın unutamadıkları arasında, bir evde bir küçük kız çocuğunun ağır yaralı bir biçimde olduğunu, kan revan içinde kaldığını, bu

15 Gazi Rahmi Kayaokay ile 01.09.2016 tarihinde görüşme gerçekleşmiştir. Gazi Rahmi Kayaokay, yaşadıklarını gayet samimi bir şekilde anlatmıştır.

durumu yüzbaşıya bildirdiğini, kendilerinin gelip bu duruma bakana kadar, o küçük kız çocuğunun can verdiğini ve bu durumun asla unutamadıkları arasında yer aldığını, söylemiştir.

3.8. Gazi Gıyasettin KIZIL

Gazi Gıyasettin Kızıl, 1953 Bingöl Ağaçeli Köyü doğumludur. Bingöl merkeze bağlı Ağaçeli Köyü nüfusuna kayıtlı olan Gazi Gıyasettin Kızıl, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nın ikinci harekât kısmında yer almış gazilerdendir. Kendileri ile yaptığımız görüşmede şunları aktarmıştır:

“Askerlik görevini Bayburt'ta, o zamanlar Gümüşhane'nin ilçesiydi. Orada ifa ediyordum. Dört ay burada kaldım. Bayburt'ta askerlik görevini ifa ederken, gönüllü olarak Birinci Kıbrıs Barış Harekâtı'na katılmak istemiştım; fakat üzerime araba zimmetli olduğu için gönderilmemiştım. İkinci harekât için ise bizim bölük tamamen katılmımda bulundu. Bayburt'tan Erzurum'un Aşkale ilçesine, orada bir müddet bekledikten sonra, Kars'tan gelen askeri birlikler ile birlikte tren yoluyla Mersin'e geçtik.

Taburun araçları ve eşyaları gemilere yüklendi. Tabi biz burada çok acele ediyorduk. Yüklemelemlerden dolayı iki gün bir gecikmemiz oldu. Yüklemeden sonra bizler gelen hücum botlarıyla Kıbrıs'a hareket ettik ve Mağosa'dan giriş yaptık. Oraya vardığımızda mevzilerimiz hazırdu. Hemen mevzilendik.¹⁶

61. Piyade Alay'ından askerlerimiz bize rehberlik ediyordu. Biz oraya vardığımızda Rumların çoğu yerlerini terk etmişti. Hatta bir kısım Rumların sofraları yerlerde serili iken, evlerini terk edip kaçmışlardı. İlk günlerimizde sıkıntılarımız oldu. Daha sonra bu sıkıntılar aşıldı ve birinci hat mevzilerimize çekildik. Biz burada İngiliz askerleri ile karşı karşıyaydık. Kaldığımız yere Türk asteğmeni olan Yavuz Yüce'nin ismi verilmişti. Kendileri bir kaza sonucu şehit olmuştu. Burada oluşturulan garnizona kendilerinin ismi verilmişti. Mahrumiyet bölgesi olarak biliniyordu. Burada havalar çok sıcak, içme sularında ise sıkıntı mevcuttu. Rumların sadece bir uçağı havalanmıştı. O da su deposunu bombalamıştı. Bundan dolayı da bu bölgede su sıkıntısı mevcuttu. Tankerler ile su ihtiyacı karşılanıyordu.

16 Gazi Gıyasettin Kızıl ile 06.09.2016 tarihinde görüşme yaptım. Bu görüşmede özellikle dikkat çeken taraf, birinci harekât ile ikinci harekât arasında çıkarmada bulunulan yerlerin farklılığıdır. Birinci Harekât esnasında iskelesi olmayan Girne'den çıkarma yapılmıştır. Gazi Gıyasettin Kızıl, sadece ikinci harekâta katıldığı için iskelesi olan Mağosa şehriden intikal ettiklerini söylemiştir. Bu durum şunu göstermektedir ki artık Mağosa da kontrol altına alınmıştır. Daha önce de gazilerimizle yaptığımız görüşmelerde Rumlar ilk intikalin Mağosa'dan olacağını düşünmüşlerdir. Ancak hiç beklemedikleri ve iskelesi olmayan Girne'den intikal olunca şaşırıp kalmışlardır. Gazi Halil Bayram ile yaptığımız görüşmede kendileri de bu konuya aynen değinmişlerdir.

Buradan Larnaka'nın karşısına geçtik. Yüksek yerlerde mevzilendik. Rumlar ise daha alçak yerlerde mevzilenmişti. Burada ikindi vakitlerinde yemeğimizi yedikten sonra keşif için harekete geçiyorduk. Her akşam bunu yapıyorduk."

3.9. Gazi Mehdi KONGUR

Gazi Mehdi Kongur ile yaptığımız görüşmede kendilerini 1954 Bingöl doğumlu olarak tanıtarak askerlik görevini Adana - Osmaniye¹⁷de yapmakta olduğu bir sırada, Kıbrıs Barış Harekâtı'na katıldığını, söylemiştir. Ayrıca yaşadıklarını aşağıdaki gibi aktarmıştır:

"Gece hazırlıklara başladık ve 20 Temmuz günü ilk harekâta katılan birlikler arasında yer aldım. 50. Piyade Alayı olarak tamamen katıldık. Osmaniye'den Mersin'e geçtik. Bir gece orada çamlıklarda kaldıktan sonra gemiler ile Kıbrıs'a çıkarmada bulunduk. Kıbrıs'a çıkarmadan sonra da görev yeri olarak Makarios'a¹⁸ geçtik.

Savaş esnasında yanımıza bir top mermisi düştü. O esnada altı arkadaşım şehit düştü. Yirmi yedisi de yaralandı. Aynı zamanda bizim de komutanımız olan 50. Piyade Alay Komutanı İbrahim Karaoğlanoğlu da burada şehit düştü.

Harekât esnasında sıkıntılar yaşanmış olsa da olumlu netice aldık. Kıbrıs'ta esir aldığımız Rumları da Türkiye'ye göndermekteydik. Kıbrıs'ta yedi ay kaldıktan sonra askerliğimin kalan üç ayını da tekrar Osmaniye'deki birliğime gönderilerek orada bitirdim."

3.10. Gazi Ahmet BAKIR

Gazi Ahmet Bakır¹⁹ 1953'te Bingöl merkeze bağlı Gökdere Köyü'nde dünyaya gelmiştir. Şu anda Bingöl merkezde ikamet eden Gazi Ahmet Bakır ile Bingöl ilinde, emek verdiği, çalıştığı mekânda görüşme imkanı bulduk.

Gazi Ahmet Bakır askerliğinin acemi birliğini Isparta'da yerine getirmiştir. Isparta'dan dağıtım sonucu, Burdur'a geçerek bir süre de Burdur'da vatani görevini ifa etmiş, sonrasında da Osmaniye'ye geçmiştir. Gazi Ahmet Bakır, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nın öncesi, anı ve sonrası için şunları söylemiştir:

17 O dönemlerde Osmaniye Adana ilinin bir ilçesiydi. Gazi Mehdi Kongur ile 22.09.2016 tarihinde görüşme yapılmış, bu görüşmede 50. Piyade Alayı içerisinde Kıbrıs'a çıkarmada bulunduğu ve daha sonra da geri döndüğünü aktarmıştır.

18 Makarios, adında bir yerden bahsetmektedir. Mevzu bahis olan yer, Makarios'un ikamet ettiği mekân olma ihtimali yüksektir.

19 Gazi Ahmet Bakır ile 22.09.2016 tarihinde yaptığımız görüşmede kendileri de başka bir Bingöllü Kıbrıs gazisi olan Mehdi Kongur ile birlikte Kıbrıs Barış Harekâtı'nın ilk şehitlerinden olan Albay İbrahim Karaoğlanoğlu'nun komuta ettiği 50. Piyade Alayı içerisinde görev almış ve Kıbrıs'a çıkarmada bulunan askerler içerisinde yerini almıştır.

“Osmaniye’de 50. Piyade Alayı içerisinde yer aldığım için bu piyade alayının komple harekâta katılmasının doğal sonucu olarak kendim de bu harekât içerisinde yer alıp harekâta katıldım. Kıbrıs’a çıkarma yapan ilk birlikler de bizim birliklerdi. Sabah altı buçukta Osmaniye’ den hareket ettik. Buradan Mersin’e doğru yola koyulduk. Mersin’e geçerken halk bizlere karşı tezahüratta bulunuyor, el sallıyorlardı. Bir gün Mersin’de kaldıktan sonra buradan erken bir şekilde gemilerle Kıbrıs’a çıkarmada bulunduk.

Hem birinci harekâta hem de ikinci harekâta katıldım. Yaklaşık olarak askerliğimin kalan bir yılını burada ifa ettim. Bir yıl burada topçu olarak görev yaptım. Hiçbir zaman rahat bir yatak yüzü görmedim ve her zaman uyanık bir şekilde görevimin başında bekledim.

Harekât esnasında çok sıcak olması hasebiyle sıkıntılı anların yaşanmasını, doğal olarak oluşturdu. Özellikle de su konusunda eziyet çektik. Aynı şekilde Rumlar ile yapılan mücadelede çok şehit verdik, yaralananlar oldu. Kıbrıs’ta sıkıntılı anlar yaşamamıza rağmen Yüce Allah’ın da yardımıyla kısa sürede başarı sağladık. Savaş esnasında beş yüze yakın şehidimiz oldu. Yüzlerce askerimiz yaralandı. Harekât kısa sürmüş olsa da askerliğimi Kıbrıs’ta bitirdikten sonra tezkeremi alarak memlekete döndüm.”

3.11. Gazi Kadir KOVAYTAN

Gazi Kadir Kovaytan²⁰ 1953 Bingöl-Sancak Beldesi Büyükbaş Köyü nüfusuna kayıtlıdır. 1973 yılında vatani görevini yerine getirmek amacıyla ilk olarak acemi birliği için Isparta’ya gittiğini söylemiştir.

Isparta’da acemi birliğini bitirdikten sonra, usta birliği için de İskenderun’a geçmiştir. İskenderun’da askerlik vazifesini yerine getirdiği bir sırada Kıbrıs Barış Harekâtı kararı alınmış ve harekâta katılacaklar arasında kendisi de yer almıştır.

Harekat’ın nasıl başladığı ile ilgili olarak da 50. Piyade Alay Komutanı İbrahim Karaoğlanoğlu’nun tüm katılan alay askerlerine hitaben, ‘Kıbrıs’ta birkaç günlük işlerinin olduğunu, oraya gidip o işlerini bitirdikten sonra, geri döneceklerini,’ söylemiş, sonrasında İskenderun’dan Osmaniye’ye geçtiklerini, buradan da iki gün sonra Mersin’e intikal ettiklerini üç gün de burada kaldıklarını ve bir gece saat on iki civarında gemilere bindirildiklerini, aktarmıştır. Ayrıca yaşadıklarını şu şekilde anlatmıştır:

“Deniz üzerinde yirmi dört saat kaldık. Sonraki gece Kıbrıs Adası’na yanaştık. Bizlere can yelekleri de dağıtılmıştı. Karaya yaklaşmışken bizim gemiye

20 Gazi Kadir Kovaytan ile 30.09.2016 tarihinde görüşmeyi gerçekleştirdim. Bu görüşmede harekât esnasında yaşadıklarını ve hatırladıklarını anlatmıştır.

yönelik ateşler yapıldı. Gemi tam karaya yanaşmadan bizler can yeleklerini de giyerek suya atladık ve karaya böyle geçtik. Karaya vardığımızda, Türk jetleri Rumlara bombardımanında bulunmaktaydı. Biz de kısa sürede Beşparmak Dağları'na doğru geçtik. Bu esnada 50. Piyade Alay komutanımız olan İbrahim Karaoğlanoğlu da şehit düştü. Beşparmak Dağları'nun eteklerinden geçerek Lefkoşa taraflarına geçtik. Burada on beş gün kadar bekledik. Daha sonra ikinci harekât başladı. Bu harekâta da Yılmaz Köyü'ne vardık. Artık görev yerimiz burasıydı. Burada da Rum güçleri ile çarpışmalarımız oldu. Burada üsteğmenimiz Derviş Karaosmanoğlu'nun komutasında Rumlara karşı büyük mücadeleler verdik. Komutanımız, özellikle de Rumların saldırıları karşısında sürekli uyanık olmanızı, teyakkuzda kalmamanızı emretmekteydi.

Kıbrıs Barış Harekâtı esnasında, su ve yiyecek konusunda ilk başlarda sıkıntılar yaşasak da harekâtı başarı ile sonuçlandırdık. Bu başarıdan sonra, askerlik görevimin kalan bölümünü de burada bitirip memlekete döndüm.”

3.12. Gazi Bahattin TAŞKIRAN

Gazi Bahattin Taşkıran²¹1953 Bitlis Adilcevaz doğumlu olup Selçuklular'ın torunlarından. 1972'de Bingöl iline yerleşmiştir. O günden bugüne Bingöl merkez ilçesinde ikamet etmektedir. Kendileri harekât esnasında bайдan geçenleri şöyle anlatmıştır:

“İsparta Eğirdir Komando Tugayı'nda askerlik yapmaktaydım. Eğirdir'den dağıtım sonucu beni Bolu'ya verdiler. Bolu Komando Tugayı'nda eğitim gördüğümüz bir sırada alarm verildi ve hepimiz hizaya geçtik. Orada bize Kıbrıs'a gideceğimizi söylediler. Hazırlanıp otobüslere bindik. Oradan da Ankara'ya geçtik. Ankara'da bir sahada bize yemek verildi ve peşinden doğrudan Silifke'ye götürüldük. Silifke'den helikopterler ile Kıbrıs'a gittik.

Kıbrıs'a vardığımızda Beşparmak Dağları'ndan bize ateş açıldı. Oradaki ilk ateş esnasında bizden iki kişi şehid oldu. Ondan sonra Lefkoşa'nın yakınına Yeşil Hava Alanı'nun oraya indik. Lefkoşa'nın yakınındaki Dikoma'dan geçip Beşparmak Dağları'na vardık. O gece Kadifekale'de kalıp gece saat üçte harekete geçtik. Ateş başlayınca bizde ateş etmeye başladık ve savaşa fiilen girdik.

İlk harekât, bizler Kadifekale'de iken başladı. İkinci harekâta ise son noktaya kadar gittik. Son noktaya vardığımızda denildi ki barış gücü devreye gir-

21 Gazi Bahattin Taşkıran ile 29.10.2016 tarihinde görüşülmüştür. Aslen Bitlisli ve Selçuklu torunlarından olduğunu aktarmıştır. Uzun süredir de Bingöl'de ikamet etmektedir. Kıbrıs Barış Harekâtı esnasında komutanlarından Astsubay Ali Erdemir'in şehit olduğu geceyi hiç unutmadığını ve gece boyu devam eden o çatışma anını da hiçbir zaman unutmayacağını aktarmıştır.

miştir. Neticede ateşkes ilan edildi. Ateşkesten sonra gelip bir yıl kadar da Dikoma'da kaldık. Oradan Girne'ye gidip geldik. Sabah sporunu da Lefkoşa'nın içinde yaklaşık beş kilometrelik bir alanda yapıyorduk. Spordan sonra tekrar Dikoma'ya gitmekteydik.

Başından geçen ve unutamadığı herhangi bir anın oldu mu? Sorusuna; “ bizim birlikte görev alan Ali Erdemir²² adında bir astsubayımız şehit olduğu geceyi hiç unutmam. O gece sabaha kadar çatışma halindeydik. Çok karanlıktı. Sabaha kadar kesintisiz çatışmalar devam etmişti. Ayrıca bizim birlik Rumlardan yaklaşık otuz kadar esir almıştı. Bu esirler bir süre bizim gözetimimiz altında kalmıştı. Onlara çok iyi davranmıştık. Kıbrıs Harekâtı için en son şunu söyleyebilirim ki şayet dünya devletleri araya girmemiş olsaydı, çok kısa sürede bütün Kıbrıs'ta otoriteyi sağlayabilirdik.”

3.13. Gazi Ahmet ATEŞ

Gazi Ahmet Ateş²³ Bingöl ili Karlıova ilçesi nüfusuna kayıtlı olup uzun süredir merkez Sarıççek köyünde ikamet etmektedir. Bingöl il merkezinde kendileri ile yaptığımız görüşmede, Kıbrıs Barış Harekâtı hakkında yaşadıklarını şu şekilde anlatmıştır:

“1974 yılında Ankara Kırıkkale'de askerlik görevimi yerine getirmekteydim. Alarm verildi ve Kıbrıs'ta savaşın olduğunu söylediler. Hemen bizleri araba ile Mersin'e kadar götürdüler. Mersin'de kaldığımız aynı gece bizlere Albay İbrahim Karaoğlanoğlu'nun şehit edildiğini söylediler. Sabaha doğru helikopter ile Kıbrıs'a geçtik. Helikopter yere inmeden bizler müsait bir yere atladık. Sabah hemen de harekete geçtik. Aynı gün benim bir arkadaşım olan Karslı Tahir Tüzirlü²⁴Girne'de şehit oldu. Ben de ikinci harekât esnasında dört kurşun yedim. Beni kaldırıp altmış yataklı seyyar bir hastaneye götürdüler. Orada ameliyat edip üç kurşunu aldılar ve bir kurşun da olduğu gibi vücudumda kaldı. On gün boyunca o seyyar hastanede kaldım. Benimle birlikte üç ağır yaralı daha vardı. Üçümüzü birlikte Mersin'e götürdüler. Bir gece Mersin'de kaldıktan sonra sabahleyin Adana'ya vardık. Oradan da bizi Ankara Gata'ya yetiştirdiler. Kirk günde burada tedavi gördüm. Gata'da bacağında kalan kurşunu alamadılar. Kurşun diz kapağımın altında kalmaya devam etti. Bu durumu doktora sorduğumda, doktor, şayet alınrsa sakat kalma ihtimali olacağından onu al-

22 Mustafa Tarakçı, *Kıbrıs Barış Harekati*, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 1998, Kıbrıs Barış Harekati Şehitleri listesinde 41 nolu şehid, 193.

23 Gazi Ahmet Ateş ile 29.10.2016 tarihinde görüşmeyi gerçekleştirdim. Kıbrıs Barış Harekâtı'nda kurşunlara hedef olup yaralandığını aktarmıştır. Uzun süren tedavi sürecini de dile getirmiştir. Ayrıca çok yakın arkadaşı olan Tahir Tüzirlü'nün de şahadetine şahitlik etmiştir.

24 Tarakçı, *a.g.e.*, Kıbrıs Barış Harekati Şehitleri listesinde 355 nolu şehid, 202.

mayacağını söyledi. O kurşun o günden bugüne, halen diz kapağımın altında durmaktadır.

Yeniden harekât esnasına dönecek olursak özellikle Beşparmak Dağları'nın alınmasında hava kuvvetlerimizin etkisi son derece önemlidir. Hava kuvvetlerimiz olmasaydı o dağları Rumlardan temizlemek çok zor olurdu.”

Beşparmak Dağları'ndaki tankın oraya nasıl götürüldüğünü sorduğumuzda ise, “bir ara Kıbrıs'a gezi düzenlendi. Gezide bende vardım. O tankı oraya götüren de geziye katılmıştı. Kendisine bu tankı buraya nasıl götürdüğü sorulduğunda ise verdiği cevap manidardır. Kendileri, ‘inanın nasıl götürdüğümü ben de bilmiyorum. Allah'ın yardımıyla götürdüm. Ama nasıl götürdüğümü şu anda hiç hatırlamıyorum,’ dediğini” aktarmıştır.

3.14. Gazi Muhyettin ÇAPARLAR

Gazi Muhyettin Çaparlar²⁵ Bingöl merkez Çevrîmpınar Köyü nüfusuna kayıtlıdır. Kendileri ile yaptığımız görüşmede, Kıbrıs Barış Harekâtı esnasında ve harekât hakkında yaşadıklarını bize samimi bir şekilde şöyle anlattı:

“İlk olarak Isparta Eğirdir Dağ Komando Tugayı'nda eğitim gördüm. Dağtım olduktan sonra, Kayseri Hava İndirme Tugayı'na geçtim. Burada yirmi veya yirmi beş gün kaldım. Burada iken beş altı kez atlayışta bulunmuştuk. Kayseri'den de bizi Kıbrıs'a verdiler. Kıbrıs'a vardığımızda anne baba günüydü. Giden gidiyor, kalan kalıyordu. Her taraf alev içindeydi. İlk olarak vardığımızda havan mermilerinden dolayı çok sıkıntı çektik. Rumlar savunmada biz ise taarruzdaydık. Aşağı doğru iniyorduk. Beşparmak ve Leşkoşa tarafları bizim görev alanımızdı. On üç on dört saat içerisinde Rumları Beşparmak Dağları'ndan kovduk. Biz oraya vardığımızda üç beş kişi kalmıştı. Onları da biz çıkardık. Ayrıca çok katli mevzileri vardı. Bu mevzilerinde farklı mekanizeler kurmuş ve onlarla psikolojik olarak bizi etkilemeye çalışmışlardı. Orada mevzi üstüne bir uçaksavar konulmuş, arkasına sarılı bir ip de mevzilerin içine inmekteydi. Biz yaklaştığımızda onlar, ipi çekince uçaksavar taramaya başlardı. O düzeneklerin de farkına varıp etkisizleştirdik.”

Hiç unutamadığımız bir olay yaşadınız mı sorusuna karşılık söyledikleri son derece dikkat çekici olmuştur. “Bir seferinde bir askerimiz derede yıkanmaya gitmişti. Bu askerin üzerinde sadece bir tabanca vardı. Tam suya girmek üzereyken bir manga Rum askeri çıkagelmiştir. O askerimizin tek başına bir manga Rum askerini önüne katarak getirmiştir.”

25 Gazi Muhyettin Çaparlar ile 29.10.2016 tarihinde görüşmede bulundum. Askerliğini komando olarak ifa eden Gazi Muhyettin Çaparlar, Harekâtın en zorlu anlarında görev yapan gazilerden olmuştur. Yaşadıkları çerçevesinde önemli anlara şahit olmuştur. Şahit olduklarını da samimi bir şekilde anlatmıştır.

Sonuç ve Değerlendirme

Kıbrıs Barış Harekâtı'nda üzerinde önemle durulması gereken konular arasında, Rumların Ada Türklerini yok sayma veya yok etme planlarının derinliği, Ada'ya yönelik harekâta, anavatanın gösterdiği yekvücut tavır, halkın içerisinde bulunduğu heyecan, Ada'ya yönelik stratejik çıkarma ile harekât esnasında hava kuvvetlerinin etkin ve Rumları şaşkırtıcı ve de yıpratıcı darbelerle kısa süre içerisinde aciz bırakıp harekâtı başarı ile neticelenmesini sağlamış olmasıdır.

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nda, 498 Türk askeri şehit oldu. Yunanistan'da Karamanlis tekrar iktidara geçti. Nikos Sampson Ada'yı terk etmek zorunda kaldı. Yerine, Rum Meclis Başkanı Kleriedes geçti. Kleriedes ile Türk Federe Yönetimi Başkanı Denктаş arasında görüşmeler gerçekleşti; fakat bir türlü sonuca gidilemedi. Defalarca Makarios ile Denктаş arasında da müzakereler yapıldı, yine de çözüm odaklı sonuç elde edilmedi.

Cenevre Görüşmelerinde, federasyon fikrini öneri olarak sunan Türk tarafının bu görüşüne uygun olarak, 13 Şubat 1975'te Kıbrıs Türk Federe Cumhuriyeti, kurulmuştur. BM, bu gelişme üzerine, İngiltere'nin girişimi ile toplandı ve devlet olarak sadece Kıbrıs Rum yönetiminin muhatap alınacağı, vurgulandı. Aynı şekilde Bağlantısızlar Bloku da Rum yönetimini destekledi. ABD ve SSCB, gerçekleşen Kıbrıs Barış Harekâtı'yla birlikte, Kıbrıs Türk Federe Cumhuriyeti'nin kurulmasına da tepki göstermiştir. Ayrıca ABD, Türkiye'ye silah ambargosu da uygulamıştır.

Durum şunu açıklamaktadır ki Ada'nın statükosunu bozan Rumlar oldu. Tedhiş faaliyetlerini gerçekleştiren EOKA'cılardı. Katliamlara doğrudan veya dolaylı bir biçimde imza atanlar, enosis zihniyetine mensup olanlardı. Sonuçta eleştirilmesi, karşı durulması gerekenler, tam aksine destek görünce sorun da kalıcı hale gelmiştir.

Kıbrıs konusunda Londra'da, Havana'da, Lefkoşa'da ve Viyana'da değişik zaman dilimlerinde görüşmeler yapıldı. Bu görüşmelerden de bir sonuç alınamadı. 1979'da Rum toplumunun başındaki Kipriyanu, batının desteğini de arkasında hissetmiş olacak ki, *"haçlı seferlerimiz devam ediyor"*, demiştir. Rauf Denктаş da bunun üzerine, *"bağımsızlık noktasına gelindiğini"*, vurguladı. 1983 yılında da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin resmen kurulduğunu, ilkeleriyle birlikte açıklamıştır.

Türkiye, Pakistan ve Bangladeş'in tanıdığı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni, sonradan oluşturulan uluslararası baskı neticesinde Pakistan ve Bangladeş, baskıya boyun eğerek kararlarından geri adım attı. Türkiye Cum-

huriyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni tanıyan devlet olarak istikrarlı tutumunu sürdürmüştür.

1878'den beri devam eden Kıbrıs sorunu veya Kıbrıs Uyuşmazlığı, adına her ne isim konulursa konulsun, bir türlü kapanmayan bir mesele olarak gündemdeki yerini almaya devam etmişe benzetilmektedir. Günümüze yakın tarihlerde de görüşmeler gerçekleşti. Referandum yapıldı. Sonuç ise sorun olarak kalmaya devam etti.

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'na katılan Bingöllü gaziler ile yaptığımız görüşmelerde, günümüzün çözülmek istenmeyen sorunlarından olan Kıbrıs, özellikle de gazilerin anlatımına da yansıdığını gördük. Harekât esnasında esirlere gösterilen muamele, egemen güçlerin Rum ve Türk tarafına karşı sergiledikleri farklı ve yanlı yaklaşımlar hakkında da önemli değerlendirmelere şahit olunmuştur.

Bingöllü gazilerimizin anlatımları istikametinde Kıbrıs Barış Harekâtı'nı değerlendirdiğimizde, ülkede milli birlik ve beraberlik, heyecan ve coşku, cesaret ve fedakârlık, en çok göze çarpanlar arasında yerini almıştır. Askerler uğurlanırken halk tarafından gösterilen alaka, hangi düşünceye sahip olursa olsun ortaya çıkan birlik havası ve harekâta katılımında gösterilen canhıraşlık, üzerinde düşünülmesi ve arzulanması gereken bir zemin olarak değerlendirilmiştir.

Görüşme yaptığımız gazilerden, Kıbrıs Barış Harekâtı ile ilgili sorduğumuz sorulara samimi cevaplar verildi. Sohbet havası içerisinde geçen mülakatımızda Gaziler, adeta dün gerçekleşmiş gibi asla unutamayacakları bir harekâtın yaşanmışlığını yansıtmaktaydı. Bingöl Muharip Gaziler Derneği Başkanı Ziya Yener, o günlerden bahsederken, aslında radyolar aracılığıyla insanların Kıbrıs'taki durumdan haberdar olduklarını ve harekât başladığında ise gönüllü olanların askerlik şubelerine başvurduklarını kendi izlenimlerinden de aktarmıştır.

Dönemin görsel ve yazılı basını da incelendiğinde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının genelinin Kıbrıs'a olan ilgisinin ne kadar canlı olduğunu görmek mümkündür. Aynı şekilde gazilerin de harekât kararı alınır alınmaz geçilen yol güzergâhlarında vatandaşların kendilerine olan yoğun ilgisi ve yapılan tezahüratlar şahitlik niteliğinde olup günün basınında da yerini almıştır.

Harekât öncesinde, Anadolu halkının yeterli derecede Kıbrıs konusunda hassasiyet gösterdiği gözlemlenmiştir. Yaşanılan duygu ve heyecan, Anadolu halkı ile Kıbrıs'ın tarihsel bağlarının ne kadar güçlü olduğunu göstermiş ve Anadolu halkının Kıbrıs'a bigâne kalamayacaklarına şahitlik etmiştir.

Kıbrıs Türk halkı yıllarca büyük bir zulüm yaşamıştır. Yaşanan bu zulüm karşısında, dünyadaki egemen devletlerin çifte standartlı tavır ve yaklaşımları da en açık şekilde sahnelenmiştir. 1964 ve 1967 yıllarında, yaşanan katliamlar karşısında, BM'nin herhangi somut bir tavır gözlemlenmezken, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nın yapıldığı gün, BM'nin toplanıp derhal ateşkes kararı alması, değerlendirilmesi ve nazarlara sunulması gereken bir yaklaşım olmuştur.

Harekât sonrası yaşanan siyasi ve diplomatik gelişmeler, Ada'nın geçmişi de uzun süre sıkıntıların mevcudiyetini göstermesi bakımından önemlidir. Tarihsel derinliği olan bu sorunun egemen güçlerin yaklaşım tarzlarında bir değişiklik yaşanmadığı takdirde, uzun bir süre daha toplumları ve devletleri etkileyeceği görüşünü desteklemiştir.

Kaynakça

A) Arşiv Belgeleri

- 1) Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi
BCA, 030.01.16.89.10.
BCA, 030.01.64.394.29.
BCA, 030.18.01.02.317.47.8.
BCA, 030.18.01.178.34.3.
BCA, 030.01.71.452.4
BCA, 030.01.64.394.1.

- 2) Bingöl Muharip Gaziler Derneği Arşivi

- 3) BİŞHAK ARŞİVİ

B) Gazeteler

Hürriyet, 25 Şubat 1951
Hürriyet, 13 Ocak 1966
Milliyet, 19 Ağustos 1974

C) Hatıra, Kitap, Makale ve Tezler

Apuhan, Ferhat, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı ve Bingöllü Kıbrıs Gazileri, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Van 2017.

Armaoğlu, Fahir *20. Yüzyıl Siyasi Tarih*, Alkım Yayınevi, İstanbul 2004, 394.

Bingöl Muharip Gaziler Derneği Başkanı Ziya Yener ile 20.12.2015'te yapılan görüşme.

Birand, Mehmet Ali, Kıbrıs'ın Elli Yılı, Belgefilm.

Belazuri, , (Çev. Mustafa Fayda), *Fütuhu'l Buldan*, Siyer Yayınları, İstanbul 2013, 245. *Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü*, CA, 15 Aralık 1949, 521 numaralı belge.

Demirkent, Işın, "Kıbrıs", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, XXV, Ankara 2002, 371-372

Erim, Nihat, *Bildiğim ve Gördüğüm Ölçüler İçinde Kıbrıs*, Ankara 1975, 323-339

Gazi Kazım Sudan ile 07.04.2016 tarihinde yapılan görüşme.

Gazi Enver Barut ile 05.04.2016 tarihinde yapılan görüşme.

Gazi Halil Bayram ile 10.05.2016 tarihinde yapılan görüşme.

- Gazi Saim Baysungur ile 11.05.2016 tarihinde yapılan görüşme.
 Gazi Haydar Alpagu ile 20.05.2016 tarihinde yapılan görüşme.
 Gazi Musa Budraç ile 25.05.2016 tarihinde yapılan görüşme
 Gazi Rahmi Kayaokay ile 01.09.2016 tarihinde görüşme gerçekleşmiştir.
 Gazi Gıyasettin Kızıl ile 06.09.2016 tarihinde görüşme
 Gazi Ahmet Aybek ile 06.09.2016 tarihinde yapılan görüşme.
 Gazi Ramazan Çıkaray ile 04.04.2016 tarihinde görüşülmüştür.
 Gazi Selahattin Buğu ile 20.09.2016 tarihinde yapılan görüşme.
 Gazi Ahmet Bakır ile 22.09.2016 tarihinde yapılan görüşme
 Gazi Bahattin Taşkıran ile 29.10.2016 tarihinde yapılan görüşme.
 Gazi Ahmet Ateş ile 29.10.2016 tarihinde yapılan görüşme.
 Gazi Muhyettin Çaparlar ile 29.10.2016 tarihinde görüşme.
 Gürel, Şükrü, *Kıbrıs Tarihi(1878-1960)Kolonyalizm, Ulusçuluk ve Uluslararası Politika*, II, Kaynak Yayınları İstanbul 1985. , 77
 Gürsoy, Cevat Rüştü, "Kıbrıs'ın Coğrafi Konumu, Kıbrıs ve Türkler", Ankara 1964, 7
 "Kıbrıs ", *Rehber Ansiklopedisi*, Türkiye Gazetesi Yayınları, İstanbul 1993, XI, 371
 Mahmud Celalleddin Paşa, (Haz. İsmet Miroğlu), *Mirat-ı Hakikat*, Bereket Yayınevi, III, İstanbul 1983, 134-135.
 Sarıca, Murat – Teziç, Erdoğan – Eskiuyurt, Özer, *Kıbrıs Sorunu*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, İstanbul 1975,
 Serter, Vehbi Zeki, "Kıbrıs' ta 15 Temmuz 1974' te Düzenlenen Rum-Yunan Askeri Darbesi ve Mutlu Türk Barış Harekatı'nın Başlaması (20 Temmuz 1974)", *Türk-Yunan İlişkileri Bildirileri*, Üçüncü Askeri Tarih Semineri, Genel Kurmay Basımevi, Ankara, 1986, 347.
 Tarakçı, Mustafa, *Kıbrıs Barış Harekatı*, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 1998.
 Toluner, Sevim, *Kıbrıs Uyuşmazlığı ve Milletlerarası Hukuk*, İstanbul, 1977 İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 253; 16 Temmuz 1974 günlük gazeteleri.
 Uçarol, Rifat, *Siyasi Tarih*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2000.

EKLER

a) Belgeler

Belge 1. Emniyet Genel Müdürlüğü Önemli İşler Daire Başkanlığı'nın Kıbrıs Meselesi'nde Son Gelişmeler Başlıklı Raporu.

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

T. C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü
Önemli İşler

19.Şubat.1964

KIBRIS MESELESİNDE SON GELİŞMELER

17.Şubat akşamı saat 22' de yapılan birkaç dakikalık oturumdan sonra Güvenlik Konseyinin 24 saatlik tehir kararı vermesi üzerine, bu zamanı değerlendirmek maksadıyla bütün Delegasyonlarda ve bilhassa Genel Sekreter U-Thant'da hummalı bir faaliyet göze çarpmıştır. U-Thant'ın Konsey toplantısına hazırlık mahiyetindeki bu temas ve gayretleri başlıca iki noktada toplanmıştır:

- 1- Kıbrıs'a bir Milletler arası kuvvet göndererek biran evvel asayişin temini suretiyle gerginliğin izalesi,
- 2- Tarafsız arabulucular delaletiyle Kıbrıs ihtilâfına nihai hal çareleri araştırılması.

U-Thant'ın bu iki nokta üzerinde, ilgili bütün delegasyonlarla temas ettikten sonra hazırladığı teklifini dün Türkiye, Yunanistan, İngiltere ve Kıbrıs Hükümetleriyle Güvenlik Konseyi üyelerine bir mektupla bildirdiği öğrenilmiştir.

Öte yandan, Güvenlik Konseyi dün saat 22'den bu sabah saat 2.30' a kadar 4.30 saat süren ilk oturumunu yapmıştır. Bu oturumda, sırasıyla İngiltere, Kıbrıs Rum, Türkiye ve Yunanistan delegelerinin yaptıkları konuşmalarda başlıca şu görüşler tebellür etmiştir:

1- İngiliz görüşü: a) Birleşmiş Milletlere karşı sorumlu bir kuvvetin Kıbrıs'a gönderilmesi, b) Barış kuvveti adada kaldığı müddetçe Türkiye, Yunanistan ve İngilterenin Garanti Anlaşmasının kendilerine verdiği yetkileri kullanmaktan vazgeçmesi.

2- Kıbrıs Rum görüşü: a) Kıbrıs'a gönderilecek askeri kuvvetin doğrudan doğruya Güvenlik Konseyi emrinde olması, b) Bu kuvvetin sadece dahili emniyet ve asayiş korumekla kalmayıp adanın toprak bütünlüğü ve istiklâlini de muhafaza etmesi, c) Garanti Anlaşması, ittifak Anlaşması, Londra ve Zürih muahedelerinin iptali.

Alınan haberlere göre, Birleşik Amerika ve İngiltere Hükümetleri mevcut anlaşmaların muhafazası hususunda ısrar gösterecekleri yolunda Türkiyeye teminat vermişlerdir.

-2-

030	01		71	452	4
-----	----	--	----	-----	---

1

Belge-2. Münih Merkezli Batı Avrupa Müslümanları Cemiyeti'nin Türkiye'nin Kıbrıs'a Bigane Kaldıklarına, Bu Durumun Müslümanları Çok Sevindirdiğini ve Şehitler İçin Mevlit Okuttuklarına Dair Başbakan İsmet İnönü'ye Gönderdikleri Yazı.

DEVLET ARŞİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
الجمعیة الاسلامیة فی أوروبا الغربیة

DIE ISLAMISCHE GEMEINSCHAFT IN WESTEUROPA e.V. THE MOSLEM SOCIETY IN WESTERN EUROPE

BATI AVROPADAKI MUSLUMANLARIN CEMİYETİ

MÜNCHEN 54, ACHATSTRASSE 4,
MÜNCHEN 12, LANDSBERGERSTRASSE 13
GERMANY

Boyer, Hypotheken- und Wechselbank
Zweigstelle Stiglmaierplatz Konto 241/241a
Bank für Kanton, A. O. Klagenfurt Nr. 11992
Telefon 54 21 94
Telefon 53 23 45

München 7. / 1. / 1964.

Sayın
Başbakan İsmet İnönü

A N K A R A

Kıbrıs Rumları tarafından, Müslüman kardeşlerimize karşı girişilen katliani, Cemiyetimiz namına siddetle protesto ederiz.
Türk hükümetinin, bu kanlı katliama bigâne kalmaması, yurt dışındaki bütün Müslümanları sevindirdiğini ve her an hükümetin emirlerine amade olduklarını bildiririz.
Hunharca öldürülen kardeşlerimiz için, saygı duruşunu müteakip, ruhlarına Mevlut okunmuştur.
Cemiyetimiz mensupları adına geçmiş olsun der, bilve-sile derin hürmetlerimizi bildiririz.

Ibrahim Gacaoglu
Ibrahim Gacaoglu
İslam Cemiyeti
Başkanı

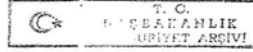
030	01			64	394	1
-----	----	--	--	----	-----	---

Belge-3. Kıbrıs Barış Harekati'nı Başlatmaya Yetkili Kararname. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 1967'deki Kararına Uyularak Bu Konuda Emir Vermenin ve Bütün Yetkinin Başbakan'da Olduğuna Dair Bakanlar Kurulu Kararnamesi.

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR TEŞKİK DAİRESİ BAŞKANLIĞI

KARARNAME

Sayı : 7/ 8613

Kıbrıs'ta son gelişmeler nedeniyle, Büyük Millet Meclisinin 17/11/1967 tarihli ve 148 sayılı kararında verilen müsaade ile Garanti Andlaşmasının 3 üncü maddesi ve Birleşmiş Milletler Yasasının 51 inci maddesi gereğince meşrû savunma hakkını kullanmak üzere Türk Silâhlı Kuvvetleri tarafından Kıbrıs'a karşı fiilî müdahalede bulunulmasına ve Yunanistan'ın bir tecavüzü halinde bu Devlete karşı da harekâta geçilmesine emir verme konusunda Başbakanın yetkili kılınması; Bakanlar Kurulunca 19 Temmuz 1974 günü kararlaştırılmıştır.

EKİ

2

Tekin F. Karaman
CUMHURBAŞKANI

8
317
47
02
01
18
1974

Dosya No :
100-51
1250

Başbakan	Devlet Bakanı Başbakan Yrd.	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>Ömer</i>	<i>A. Savaş</i>	<i>İ. S. S.</i>	<i>G. S.</i>	<i>A. S.</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>Y.</i>	<i>M. C.</i>	<i>B. S.</i>	<i>S.</i>	<i>B. S.</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı	Ticaret Bakanı	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı	Ğim. ve Tekel Bakanı
<i>M. S.</i>	<i>A. S.</i>	<i>T. S.</i>	<i>S. S.</i>	<i>M. S.</i>
Ğilla, Tar. ve Hay. Bakanı	Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı	Sansiyi ve Tek. Bakanı	En. ve Tab. Kny. Bakanı
<i>S. S.</i>	<i>S. S.</i>	<i>S. S.</i>	<i>S. S.</i>	<i>S. S.</i>
Turizm ve Tan. Bakanı	İktis. ve İktisân Bakanı	Köy İşleri ve Koop. Bakanı	Orman Bakanı	Genç. ve Spor Bakanı
<i>S. S.</i>	<i>S. S.</i>	<i>S. S.</i>	<i>S. S.</i>	<i>S. S.</i>

Fotolar

Foto 1: 21 Aralık 1963'te Rumlar Tarafından Gerçekleşen Kanlı Noel Baskını
Doktor Nihat İlhan ve Üç Çocuğunun Evin Banyosunda Katledilmesi

Foto 2: Rumların Kıbrıslı Mücahitlere Karşı Kullandığı Silahlar

Foto 3: Kıbrıslı Türklerin Kullandığı Silahlar (Harekât Öncesi)

BİNGÖL ARAŞTIRMALARI

DERGİSİ

THE JOURNAL OF BINGOL STUDIES

Yıl 3, Sayı 2, Ocak 2017

ISSN: 1309-369X